

'Cartel paradise regained'

*Recht en economie springen bliksemend open:
waaiers van duurzaamheid en solidariteit;
langs de consument van nu en van morgen
scheert de Mededingingswet als door een Fries
bevijsd'.*

*zwerfende tussen toga's van licht
en langs de stralende beleidsambtenaar
hoor ik een blonde vrouw op de kansel voor mij,
die roekeloos zingt langs een economisch kader*

een held're, verruk-lijk-meeslepende wijs:

*'De regel² ligt opgerekt gereed³ voor de
reis⁴,*

*Civil Society en de CSR zijn sneeuwwitte rozen,
de plofkip⁵ en kolen⁶ twee blauwe matrozen –
wij gaan terug naar 't Kartelparadijs.⁷*

M.P. SCHINKEL

Foto: Hollandse Hoogte / Jaco Klamer

Annotatie

Op 4 april jongstleden aanvaardde Anna Gerbrandy in het openbaar de leerstoel Mededingingsrecht aan de Universiteit Utrecht met het uitspreken van een rede getiteld *Toekomstbestendig mededingingsbeleid*. Gerbrandy stelt in haar oratie dat: (i) ‘niet-economische belangen’ en langetermijnvisies ‘in essentie vreemd’ zijn aan de economie van marktwerking waarop het mededingingsrecht gebaseerd is; (ii) de behartiging van wat voorheen publieke taken waren voor een groot deel aan de markt is overgedragen; (iii) ondernemingen zich, getuige de bewegingen ‘*Global Civil Society*’ en ‘*Corporate Social Responsibility*’ (CSR), het publiek belang aantrekken; (iv) het behartigen van publieke belangen derhalve dient te verschuiven van overheid naar markt, samen met ‘het maatschappelijk midden’, maar; (v) het kartelrecht marktpartijen hierbij in de weg staat, door samenwerkingsverbanden te verbieden waarvan nu juist de private behartiging van publieke belangen verwacht moet worden - blijkens blokkering door de ACM van het nationale Energieakkoord en de Kip van Morgen. Op grond van deze stellingen, die zij verder onbehandeld laat, betoogt Gerbrandy dat op ‘niet-economi-

MAARTEN PIETER SCHINKEL

Hoogleraar Economie aan de Universiteit van Amsterdam

sche belangen’ gerichte horizontale afspraken tussen ondernemingen die de mededinging beperken boven de kartelwet geplaatst zouden moeten worden, op basis van ‘solidariteit tussen groepen mensen, tussen generaties, en zelfs tussen mensen en omgeving’. De uitgeschreven

tekst van de rede is gepubliceerd als Gerbrandy (2016).

Als reactie op de oratie schreef ik ‘Cartel paradise regained’, vrij naar Hendrik Marsmans (1899–1940) ‘Paradise regained’ uit 1927, dat hiervoor is afgedrukt. J. Bernlef (1937-2012) interpreteerde Marsmans sonnet als vitalistisch en expressionistisch, en de terugkeer van Marsmans inspiratie om te schrijven. De zon gaat op in een berglandschap aan zee. Een wandeling met een zorgeloze blonde vrouw brengt hem in vervoering, alsof zij teruggaan naar het Paradijs.

LITERATUUR

- Marsman, H. (1927) *Paradise regained*. Uit: *Paradise regained. Utrecht: De Gemeenschap*.
- Gerbrandy, A. (2016) *Toekomstbestendig mededingingsbeleid. Markt & Mededinging*, 3, 102–112.

Eindnoten

- In Koninklijke Vereniging “Het Friesch Paarden-Stamboek” tegen De Nieuwe Heuvel B.V., zaaknummer 155702/HA ZA 07-819, 30 januari 2008 oordeelde de rechtbank Arnhem dat een tussen fokkers van het Friese paard afgesproken maximum aantal dekkingen per hengst per jaar uitgezonderd is van het kartelverbod op grond van artikel 6(3) Mw, daar het dequotasysteem inteelt bestrijdt en de raszuiverheid bewaart. Gerbrandy is geboren in Friesland, betrad de aula onder de Wâldsang op het orgel, en besloot haar dankwoord in het Fries.
- Ministerie van Economische Zaken, Besluit van de Minister van Economische Zaken van 6 mei 2014, nr. WJZ / 14052830, houdende Beleidsregel inzake de toepassing door de Autoriteit Consument en Markt van artikel 6, derde lid, van de Mededingingswet bij mededingingsbeperkende afspraken die zijn gemaakt ten behoeve van duurzaamheid, Staatscourant, Nr. 13375, 8 mei 2014.
- De aangepaste beleidsregel werd in het voorjaar verwacht, en kan elk moment door de Minister worden gegeven. De onlineconsultatie van de aangepaste beleidsmaatregel mededinging en duurzaamheid, die 21 januari 2016 sloot, werd als volgt ingeleid: “Deze aangepaste beleidsregel zal de Beleidsregel mededinging en duurzaamheid uit mei 2014 gaan vervangen. Aanleiding is casuïstiek waarin het spanningsveld tussen mededinging en duurzaamheid wederom naar voren kwam. De Minister van EZ blijft maximaal ruimte zoeken binnen het bestaande mededingingskader.” Consultatieversie Aangepaste Beleidsregel mededinging en duurzaamheid, 23 december 2015.
- Minister van Economische Zaken H.G.J. Kamp en Staatssecretaris van Economische Zaken S.A.M. Dijkema, Kamerbrief met reactie op analyse ACM over de Kip van Morgen, 19 maart 2015. In het Kamerdebat zei Minister Kamp dat hij liever had gezien dat de ACM de afspraken rond de Kip van Morgen wel had kunnen toestaan, dat hij de mogelijkheden hiervoor zou verruimen middels een aanpassing van de beleidsregel, dat het goed zou zijn als de ACM de zaak opnieuw zou beoordelen, en dat hij er bij Eurocommissaris Vestager op aan zou dringen om meer ruimte te krijgen voor duurzaamheidsinitiatieven in de mededingingsregelgeving. Zie Kamerstuk 2015D45008 Antwoord op vragen van de leden Dijkgraaf en Geurts over een juridische analyse van de visie van de Autoriteit Consument en Markt (ACM) op de Kip van Morgen, 20 november 2015.
- Autoriteit Consument en Markt, Afspraken Kip van Morgen beperken concurrentie, 26 januari 2015.
- Autoriteit Consument en Markt, Afspraak sluiting kolencentrales is nadelig voor consument, 26 september 2013.
- Jong, H.W. de (1990) *Nederland: het kartelparadijs van Europa?* ESB, 75(3749), 244–248.